

Study on the Awareness and Use of Standard School Bags in Primary Schoolers' Parents in Three Educational Zones of Sabzevar, Iran (2007)

Homayi, G¹, Yaghoubifar, M.A., MSc², Akaberi, A., MSc³,

Background and Purpose: One of the problems predisposing the physical health of adults is the use of nonstandard school bags in elementary school. Experts believe that the fatigue and other complications arising from such discomforting appliances will be more aggravating than failing the school, exams. Therefore, this study was conducted to determine the awareness and practice of parents in using standard school bags.

Methods and Materials: The present study is descriptive study conducted on the population of primary school students in Sabzevar, Iran. As the Office of Education in Sabzevar is divided into three zones, the data were collected using a questionnaire through cluster sampling, and the sample size was 400. A pilot study was conducted to determine the validity and reliability of the instrument. The obtained data were analyzed in SPSS.

Results: Out of 297 informants, 17% were very well-informed, 37.9% had average awareness. Also, 29.5% were aware of nonstandard bag complications. In relation to parents' practice, 77.5% paid attention to the standard bag specifications when buying bags. Also, it was determined that only a small percentage of primary school students used standard bags.

Conclusion: Most parents were not sufficiently informed about bag specifications and paid little attention to these when buying bags for their children.

Key Words: Standard School Bag; Awareness; Practice.

1- Student of Diseases Health, Sabzevar University of Medical Sciences, Iran

2- Faculty Member, Department of Health, Sabzevar University of Medical Sciences, Iran

3- Master's in Biostatistics and faculty Member, Sabzevar University of Medical Sciences, Iran

بررسی میزان آگاهی و عملکرد والدین از کیف استاندارد و درصد استفاده از آن توسط دانش آموزان مدارس ابتدایی مناطق سه گانه‌ی شهر سبزوار در سال ۸۶

غفور همایی^۱

محمد علی یعقوبی فر^۲، آرش اکابری^۳

زمینه و هدف: یکی از مسائلی که سلامت جسمانی افراد را در سنین بالا به خطر می اندازد، استفاده از کیف های غیر استاندارد در مقطع ابتدایی تحصیل می باشد. بنا بر عقیده‌ی کارشناسان خستگی و عوارض ناشی از استفاده این گونه وسایل به مراتب نگران کننده‌تر از مردودی دانش آموزان خواهد بود. لذا، این مطالعه با هدف تعیین آگاهی و عملکرد والدین از کیف استاندارد در شهر سبزوار انجام شد.

مواد و روش ها: پژوهش حاضر یک مطالعه‌ی توصیفی است. جامعه‌ی پژوهش آن را دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر سبزوار تشکیل می‌دهند، آموزش و پرورش سبزوار به سه منطقه، تقسیم می شود؛ با توجه به این امر روش نمونه گیری خوشه ای و حجم نمونه ۴۰۰ نفر برآورد شد. جهت تعیین روایی و پایایی مطالعه ابتدا مطالعه‌ی مقدماتی به تعداد تکمیل ۳۰ پرسشنامه صورت گرفت و جهت تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS استفاده شد.

یافته ها: از مجموع ۳۹۷ نفر پاسخ دهنده به پرسش نامه ۱۷٪ والدین آگاهی بسیار خوب و ۳۷/۹٪ آنان آگاهی متوسط از کیف استاندارد داشتند. در میان آنها تنها ۲۹/۵٪ از عوارض کیف غیر استاندارد مطلع بودند. در ارتباط با نوع عملکرد ۷۷/۵٪ والدین هنگام خرید به طرح و مدل کیف تا استاندارد بودن آن توجه دارند. هم چنین مشخص شده که درصد ناچیزی از دانش آموزان از کیف استاندارد استفاده می کنند.

نتیجه گیری: اکثر والدین آگاهی مطلوب در زمینه‌ی مشخصات کیف استاندارد نداشته و هنگام خرید نیز کم‌تر به خصوصیات کیف استاندارد توجه می‌کنند.

واژه های کلیدی: کیف استاندارد، آگاهی، عملکرد.

- ۱- دانشجوی کاردانی بهداشت مبارزه دانشگاه علوم پزشکی سبزوار
- ۲- عضو هیئت علمی گروه بهداشت دانشگاه علوم پزشکی سبزوار
- ۳- عضو هیئت علمی گروه بهداشت دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

مقدمه

والدین الگوی بهداشتی دانش آموزان هستند. آنان در کنار مسئولین مدرسه می توانند نقش بسزایی در تأمین برنامه های بهداشتی دانش آموزان ایجاد کنند. بنابراین ایجاد آگاهی و عملکرد مطلوب در والدین نسبت به بهداشت زمینه ساز ارتقای آگاهی اجتماعی، اعتماد به نفس و مشارکت دانش آموزان در تأمین سلامت جامعه می باشد (۱).

یکی از مسائلی که به نظر محققان علوم پزشکی سلامت جسمانی دانش آموزان را در سنین بالا به خطر می اندازد، استفاده از کیف های غیر استاندارد است. از نظر کار شناسان آموزش و پرورش خستگی و عوارض ناشی از این وسایل به مراتب نگران کننده تر از مردودی دانش آموزان می باشد.

بسیاری از دانش آموزان ایرانی بیش از استانداردهای جهانی با کیف خود وسیله جا به جا می کنند. این نکته به اضافه دوری از دنیای ورزش و تحرک در سنین پایین شکایت های ناشی از دردهای غیر شایع زانو، کمر آرنج و گردن و افتادگی شانه را افزایش می دهد.

هنگامی که کوله پشتی مدرسه ای دانش آموز سنگین باشد، او قوس بیشتری به پشت بدن می دهد و سر و تنه را به طرف جلو می آورد. این امر باعث عدم تقارن ستون مهره ها و اختلال در توانایی طبیعی گیرندگی ضربه به وسیله ستون مهره های می شود. علاوه بر آن سبب دردهای شانه، گردن و کمر درد نیز می گردد. حمل کیف های کوله ای اگر توسط یک شانه انجام شود، باعث وارد کردن فشار زیادی به طور نامتناسب و غیر همسان به یک سمت بدن می شود. فشار زیاد موجب انحنای غیر طبیعی در ستون فقرات می شود. این مسأله گرچه در بالغین حائز اهمیت است اما در کودکان از اهمیت بیشتری برخوردار است، چرا که مهره های کودکان در حال رشد هستند، بنابراین انحنای غیر طبیعی ستون فقرات در آنان بیشتر خود نمایی می کند و زمینه ساز اسکولیوز (انحنای غیر طبیعی به طرفین) می شود که این مسأله از علل اصلی مشکلات کودکان در طرز نشستن و ایستادن است. اسکولیوز در بد شکلی اندام کودکان مؤثر است، هم چنین دردهایی نیز در

بخش فوقانی و تحتانی پشت و کشش عضلات شانه و گردن را باعث می شود. علاوه بر این بند باریک برخی کوله ها جریان خون و رشته های عصبی دست ها را تحت فشار قرار داده و سبب ضعف و گزگز بازوها و دست ها می شود. نتایج بررسی ها نشان می دهد که دختران دانش آموز بیشتر از پسران در موقع حمل کیف ناراحتی نشان می دهند. مخصوصاً دختران چاق و بلند قد که در استفاده از کیف های کوله پشتی دچار خجالت می شوند. آنها ترجیح می دهند خمیده، خمیده راه بروند اما از کیف استاندارد استفاده نکنند (۲).

در این تحقیق برآنیم تا میزان آگاهی و عملکرد والدین مدارس ابتدایی مناطق سه گانه ای آموزش و پرورش شهر سبزوار را مورد سنجش قرار دهیم تا بدین وسیله والدین بتوانند آگاهی های خود را با عملکردی مناسب به فرزند خود انتقال دهند و در پی آن دانش آموزان بتوانند رفتار و روش عمل خود را در استفاده از کیف اصلاح نمایند و به تدریج عادات غلط غیر بهداشتی خود را ترک و عادات صحیح بهداشتی و سازنده را جایگزین آنها سازند.

مواد و روش ها

پژوهش حاضر یک مطالعه ای توصیفی است که جامعه ای پژوهش آن، دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر سبزوار می باشند. حجم نمونه با توجه به تقسیم مناطق آموزش و پرورش به سه منطقه و با روش نمونه گیری خوشه ای ۴۰۰ نفر برآورد شد. جهت تعیین روایی و پایایی مطالعه، ابتدا مطالعه ای مقدماتی به تعداد تکمیل ۳۰ پرسش نامه صورت گرفت و جهت تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS نتایج گزارش گردید.

یافته ها

نتایج پژوهش نشان داد از مجموع ۳۹۷ پاسخ دهنده ۳۷۸ مورد (۹۵/۲٪) مادران و تعداد پدران ۸ نفر (۲/۰٪) و ۱۱ نفر (۲/۸٪) سایر افراد بوده اند. لذا مادران به علت مشغله ای کمتر، فرصت بیشتر و شاید سایر عوامل بیشتر به مدارس مراجعه می کنند. بیشترین تعداد افراد پاسخ دهنده مربوط به گروه سنی ۳۰ تا ۳۹ سال (۵۸/۷٪) بوده اند. درصد

کوله پشتی داشته اند. ۵۱/۳٪ دانش آموزان تعداد کتاب های موجود در کیف آنها بین ۶ تا ۴ کتاب بوده است. بیشتر دانش آموزان (۵۶/۷٪) از کیف خود به مدت یکسال استفاده می کنند و کمترین آنها (۱۵/۲٪) بیشتر از یکسال از کیف خود استفاده می کنند. همچنین بیشتر والدین (۹۴/۲٪) در هنگام خرید کیف به نظر فرزند خود توجه می کنند. اکثر والدین (۸۷/۱٪) در هنگام خرید می توانند فرزند خود را برای خرید کیف استاندارد قانع کنند.

بحث و نتیجه گیری

نتایج پژوهش بیانگر آن است که فقط ۱۷٪ والدین آگاهی بسیار خوب از مشخصات کیف استاندارد دارند. همچنین بیشتر کیف های خریداری شده (۶۹/۱٪) متناسب با پهنای تنه ی فرزندان می باشد، اما دارای بند سینه ای و کمربند نمی باشد که این مسأله موجب بروز درد شانه در دانش آموزان می شود.

بهبودی پور و همکاران نیز در پژوهش خود تحت عنوان «بررسی مشکلات جسمی ناشی از وزن کیف مدرسه در دانش آموزان مقاطع ابتدایی و راهنمایی شهر شیراز» نیز به نشانه های بروز درد شانه در ۲۵٪ دانش آموزان اشاره کرده اند. همچنین در این پژوهش مشخص شد بروز مشکلات ناشی از حمل کیف مدرسه در دختران بیش از پسران می باشد. موضوع پژوهش حاضر با پژوهش بهشتی پور مطابقت دارد. بنابراین افزایش ارتقای آگاهی والدین از مشخصات کیف استاندارد و نحوه صحیح استفاده از کیف استاندارد توسط دانش آموزان از مسایل مهمی است که بایستی به آن توجه کرد.

استفاده کنندگان از کیف دستی ۳٪ و درصد استفاده کنندگان از کوله پشتی ۹۷٪ می باشد. بیشتر والدین (۶۴/۶٪) در هنگام خرید به قیمت کیف توجه می کنند و علاوه بر آن بیشتر والدین در هنگام خرید (۷۷/۵٪) به مدل و (۹۲/۲٪) به مدت دوام کیف توجه دارند. بیشتر کیف های خریداری شده (۹۸/۷٪) بند دار و (۸۲/۵٪) دارای بند پهن می باشند. (۶۹/۱٪) کیف ها متناسب با پهنای تنه فرزندان می باشند. (۷۷/۲٪) کیف ها دارای بند سینه ای و کمربند نمی باشند. غالب کیف های خریداری شده (۷۷/۴٪) متناسب با وزن فرزندان می باشند. بسیاری از والدین از وجود بند سینه ای و کمربند در کیف دارای آگاهی متوسط (۳۰/۶٪) و کمترین آنها دارای آگاهی عالی (۶/۸٪) بودند، بیشتر والدین از وجود بند در کیف آگاهی متوسط (۲۷٪) و کمترین آنها دارای آگاهی عالی (۶/۹٪) بودند. بیشتر والدین از اندازه ی پهنای بند آگاهی خیلی ضعیف (۴۱/۴٪) و کمترین آنها دارای آگاهی خوب (۱۲/۱٪) بودند.

از دیگر سو بیشتر دانش آموزان (۶۷/۴٪) مسافت بین منزل تا مدرسه را پیاده طی می کنند. ۳۷/۹٪ والدین دارای آگاهی متوسط و ۱۷٪ دارای آگاهی عالی از مشخصات کیف استاندارد هستند. بیشتر والدین از وزن کیف، آگاهی خیلی ضعیف (۴۷/۹٪) و تعداد کمتری از آنها دارای آگاهی عالی (۳/۳٪) بودند و میزان آگاهی والدین از کیف غیر استاندارد (۲۹/۵٪) ضعیف و (۱۰/۱٪) عالی بود. مادران دانش آموزان بیشتر از پدران آنها در این طرح شرکت کردند. همچنین بیشتر دانش آموزان فرزند اول خانواده بودند و ۹۵٪ دانش آموزان از کیف استفاده می کنند. ۹۷٪ دانش آموزان علاقه به استفاده از

منابع

- ۱- حلم سرشت پریوش، دل پیشه اسماعیل. بهداشت مدارس. تهران: چهر، ۱۳۸۳
- ۲- نوری، محمد رضا. بهداشت مدارس. تهران: واقعی، ۱۳۷۳
- ۳- گفتگو با دکتر محمدتقی حلی ساز متخصص طب فیزیکی و توان بخشی (استادیار دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله). خبرگزاری مهر. تهران، ۱۳۸۵/۹/۱۷
- ۴- گفتگو با دکتر مهدی امامی متخصص داخلی و فوق تخصص بیماریهای رماتیسمی دانشکده ی پزشکی دانشگاه تهران. روزنامه ی قدس